

Anmeldelse: Hvem ønskede Boris Nemtsov død?

Af **Anders Åslund**

Boris Nemtsov var min gode ven. Han var mere munter og udadvendt end de fleste. I modsætning til de fleste af Ruslands reformatorer afstod han fra rigdom og valgte modigt at leve beskedent som en oppositionspolitiker. Han kunne samarbejde med hvem som helst og samtidig bibeholde sine gode værdier. Den 27. februar 2015 blev han myrdet lige uden for Kreml.

John B. Dunlop, en navnkundig Ruslandshistoriker ved Hoover Institutionen på Stanford University, har netop udgivet en bog, **The February 2015 Assassination of Boris Nemtsov and the Flawed Trial of His Alleged Killers** (*Assasinationen af Boris Nemtsov i februar 2015 og den fejlbehæftede rettergang mod hans påståede mordere*). Dunlop beskriver og dokumenterer omhyggeligt efterforskningen og retssagen over 191 sider.

Bogen begynder med en præsentation af mordet og dets efterforskning, efterfulgt af et kapitel om rettergangen. De resterende syv kapitler giver for-

skellige versioner af, hvad der virkelig skete. Denne struktur minder om Alexandria-kvartetten af Lawrence Durrell. Dunlop lader alle parter tale med deres egen stemme, i lange citater. Bogen starter langsomt og vokser i tempo. Intet er, som det først synes. Bogens ultimative indsigt er, at omhyggelig undersøgelse af de forhåndenværende beviser giver gode muligheder for at forstå, hvad der foregår i Putins Rusland. Dette er kremologi, når det er bedst.

Ved første øjekast forekommer mordet ikke kompliceret.

Seks tjetjenere skyggede Nemtsov i fire måneder, og en af dem skød Nemtsov. Fem blev arresteret fire dage senere, mens den sjette begik selvmord, da politiet forsøgte at arrestere ham i Grosnyj, Tjetjeniens hovedstad. De overlevende blev dømt til fængsel i en ni måneder lang retsproces med tolv nævninge og rigelige beviser. De havde forsvarsadvokater, og advokater for Nemtsov-familien deltog også.

Så falder alt fra hinanden. Mindst 19 officielle fjernsynskameraer havde

Anders Åslund er senior fellow ved the Atlantic Council. Hans bog, *Russia's Crony Capitalism*, udkommer i maj, hvor han også gæster Det Udenrigspolitiske Selskab.

dækning af gerningsstedet, men kun en privat tv-video blev offentliggjort. I første omgang hævdede den føderale sikkerhedstjeneste (FSB), den føderale beskyttelsestjeneste (FSO) og Moskvas trafikmyndigheder, temmelig usandsynligt, at deres kameraer var slukkede og nægtede at fremlægge deres beviser.

Nemtsov blev altid skygget af to FSB-officerer, men de var ingen steder at finde. Talrige vidner på broen, hvor han blev skudt, blev ikke indkaldt. Både FSO og FSB havde folk på stedet, men de udelades. Hele vejen igennem blev beviser tilbageholdt fra forsvarsadvokaterne, og de blev konstant afbrudt af dommeren og anklagerne. Billedet bliver i stigende grad kafkask.

Hvorfor blev Nemtsov myrdet? I begrundelsen var den officielle påstand, at de tjetjenske drabsmænd havde religiøse motiver, men Nemtsov havde ikke fornærmet muslimer, og tjetjenerne var officerer fra den tjetjenske præsident Ramzan Kadyrovs interne elitetropper og ikke særligt religiøse. Et andet officielt forslag var, at tjetjenerne var pro-ukrainske, og at det var meningen, at Nemtsov-mordet skulle oprøre folk.

I virkeligheden var det eneste sandsynlige motiv, at ”Putin tydeligvis hadede Nemtsov”, som Dunlop udtrykker det. De fremtrædende russiske oppositionsanalytikere Andrej Illarionov Vladimir Milov og Andrei Piontkovskij konkluderede alle, at ”ingen af Putins øverste løjtnanter ville have vovet at dræbe en tidligere russisk første vicepremierminister uden først at have modtaget et nik fra ’Papa’” (s. 187).

Et mere interessant drama er spillet mellem Ruslands to vigtigste

sikkerhedstjenester, FSB og FSO. De tjetjenske interne tropper fra Indenrigsministeriet under Kadyrov, den øverstbefalende for de interne tropper, General Viktor Zolotov, Putins mest loyale underordnede, FSO og Putin udgør én lejr. Den anden lejr bestod af FSB. Tjetjenerne anklaget for mordet arbejdede for Kadyrov. FSB arresterede tre af dem i Ingusjetien og to i Moskva inden for fire dage, formodentlig efter at have skygget dem. Alligevel fik FSB ikke lov til at arrestere flere højtstående tjetjenske embedsmænd eller Kadyrov.

Umiddelbart efter Nemtsov-mordet forsvandt Putin i ti dage, men den 5. april udnævnte han Zolotov til permanent medlem af Sikkerhedsrådet, afskaffede to store FSB-enheder og dannede den 400.000 mand store Nationalgarde under Zolotov. Men seks dage senere tog FSB hævn og ændrede Putins dekret, så Zolotov ikke længere var permanent medlem af Sikkerhedsrådet. Dunlop beskylder både FSO og FSB for mordet på Nemtsov, men de beviser, han præsenterer, inkriminerer hovedsagelig FSO, Kadyrov og Zolotov.

Sidste gang jeg mødte Nemtsov, var i oktober 2014. Atypisk for ham var han bange for, at han ville blive idømt fængsel i flere år, men vi diskuterede ikke muligheden for, at han kunne blive myrdet. Han følte sig ganske tryk, fordi han altid blev skygget af FSB, men da han blev skudt, lod de stå til.

Note fra redaktøren: The February 2015 Assassination of Boris Nemtsov and the Flawed Trial of His Alleged Killers distribueres i USA af Columbia University Press.

